

การแก้กรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท

Kamma Rectification in Theravada Buddhist Philosophy

กรฤทธิ ปัญจสุนทร (Korarid Punjasunthorn)¹

สกุล อันมา (Sakun Onma)²

บุญเลิศ ของเพชร (Boonlert Yongphet)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องกรรมและการแก้กรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท และ 2. เพื่อวิพากษ์แนวคิดเรื่องกรรมแก้กรรมในสังคมไทย โดยสืบค้นข้อมูลจาก พระไตรปิฎก อรรถกถา รวมถึงหนังสือ วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า “กรรม” หมายถึง การกระทำที่เกิดจากเจตนาแล้วแสดงออกทางกาย และทางวาจา และให้ผลตามแต่ปัจจัยและกำลังของกรรม ทำให้เราต้องเวียนว่ายตายเกิด ตราบเท่าที่เรายังไม่ “สิ้นกรรม” หรือ “ดับกรรม” ด้วยการปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ 8 จนสิ้นกิเลส ในขณะที่วิธีการแก้กรรมที่ปรากฏในสังคมไทยก็จะเป็นการทำบุญด้วยการบริจาคทาน เข้าวัด ปฏิบัติธรรม บูชาเทพเจ้าองค์ต่าง ๆ สวดมนต์คาถา หรืออาศัยผู้ทำพิธีเป็นคนกลางสื่อสารกับเจ้ากรรมนายเวร แนวคิดแบบนี้ของคนไทยนั้นมีทั้งส่วนที่ขัดแย้งและสอดคล้องกับหลักคำสอนเรื่องกรรมในพุทธศาสนา ในส่วนที่ขัดแย้ง คือ มองว่าความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับตนเองเป็นผลจากการกรรมเก่า รวมถึงมีการบูชาเทพเจ้าเพื่อแก้กรรม แต่อย่างไรก็ตาม คนไทยก็ยังเชื่อในการทำบุญตามหลักคำสอนในพุทธปรัชญาเถรวาท และการแก้กรรมด้วยการทำบุญหรือทำความดีนั้นไม่ขัดกับหลักคำสอนเรื่องกรรม

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญามหาบัณฑิต ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{2,3} ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ในพุทธปรัชญาเถรวาท โดยอาศัยผลของกรรมดีที่ได้ทำในปัจจุบันแก้ผลของกรรม
ในอดีต

คำสำคัญ: กรรม, การแก้กรรม, พุทธปรัชญา (เถรวาท)

Abstract

The purpose of this thesis is (1) to study the concept of Kamma and Kamma Rectification in Theravada Buddhist Philosophy and (2) to criticize the concept of the Kamma Rectification in Thailand. This thesis is the qualitative thesis conducted by researching the information from the important sacred books of Buddhism including Tripitaka (Buddhist Scriptures), exegesis and related books, journal, articles and theses. The findings of the research reveal that “Kamma” in Buddhism means the action that is caused by the intention, and then it is expressed physically and mentally. Its effects depend on Kamma’s deeds or power. This causes us to be reincarnated as our life is full of desire and we can get rid of the desire by following the Noble Eightfold Path. In Thai culture Thai people relieve their worries by making merit, donating to the temple, joining the religious ceremony, going to a meditation retreat, paying homage to the gods and goddesses, praying and even visiting mediums who can communicate with persons with previous deeds on each other, and etc. This concept of Kamma in Thai society is both contradictory and consistent with the “Kamma” in Buddhist doctrines in which there is the belief that our lives were destined by previous Kamma and gods. Therefore, people make merit after the Buddhist doctrines. However, they still believe in Kamma rectification. In fact, the Kamma rectification by making merit hasn’t been contradictory with the Kamma in Buddhist doctrines in which current good Kamma can rectify the previous bad Kamma, and such a belief was shown in the exegesis.

Keywords: Kamma, Kamma Rectification, Theravada Buddhist Philosophy

บทนำ

ความเชื่อเรื่องกรรมของคนไทยมีความคลาดเคลื่อนไปจากคำสอนเรื่องกรรมทางพุทธปรัชญาเถรวาท ตัวอย่างเช่น ในสำนวนไทยที่เราพูดกันบ่อย ๆ เช่น “ชาตินี้มีกรรม” “เราทำมาไม่ดีก็มารับกรรมไปเกิด” และ “อะไร ๆ ก็สุดแต่บุญแต่กรรมแล้วกัน” จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เงามองกรรมในแง่ของผลโดยมองว่าเป็นผลของการกระทำ โดยมุ่งเอาแง่ชั่วหรือแง่ไม่ดีหรือเรื่องร้าย ๆ คือเรื่องทุกข์เรื่องโศก เรื่องภัยอันตราย ความวิบัติ เหตุร้ายต่าง ๆ นานา นอกจากนี้ในแง่ของเวลา ก็มุ่งไปในอดีต โดยเฉพาะมุ่งเอาชาติก่อนเป็นสำคัญ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2557), หน้า 6) เช่น ความเชื่อที่ว่า ที่ต้องเกิดมายากจนในชาตินี้ ก็เพราะผลกรรมเก่าในชาติอดีตที่เคยทำไว้ จึงต้องมารับผลกรรม เมื่อเชื่อแบบนี้จึงปล่อยชีวิตไปตามเรื่องตามราวหรือบางคนเมื่อถูกประทุษร้ายก็ถือเสียว่าชาติก่อนเคยทำร้ายเขา ชาตินี้เขาจึงมาแก้แค้น เป็นต้น

ในปัจจุบันมีผู้อ้างตัวเป็น “คนกลาง” ในการดำเนินการเรื่องนี้ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับเจ้ากรรมนายเวร หรือเป็นผู้ทำพิธีกรรมเพื่อแก้กรรม ซึ่งก็มีความคิดความเชื่อและวิธีการแตกต่างกัน เช่น การปฏิบัติกรรมฐานเพื่อแก้กรรม การทำบุญ ถือศีล การสวดมนต์หรือใช้คาถาบางอย่าง เป็นต้นและมีการตีพิมพ์เป็นหนังสือออกมาเสนอในเรื่องเหล่านี้อยู่มากมายทั้งแบบที่เป็นรูปเล่มและหนังสือออนไลน์ ซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ไม่จำกัดเพศและวัย จึงเกิดปัญหาว่า ความเชื่อและวิธีการเหล่านี้ อะไรเป็นพุทธ อะไรไม่เป็นพุทธ ในพุทธศาสนา ใครจะเป็นผู้แก้กรรมได้ และแก้อย่างไร จึงจะไม่ขัดกับหลักการของพุทธปรัชญาเถรวาทหรือหลักที่พุทธปรัชญาเถรวาทสนับสนุน (ปริชา ช้างขวัญยืน, 2552 อ้างใน สุชาติดา วาสุธาร, 2553, หน้า 3)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาค้นคว้าแนวคิดเรื่องกรรมและการแก้กรรมตามหลักทางพุทธปรัชญาเถรวาท รวมถึงรูปแบบวิธีการการแก้กรรมที่ปรากฏในสังคมไทยว่า ขัดแย้งกันหรือสอดคล้องกับหลักการของพุทธปรัชญาเถรวาท และคนไทยในฐานะพุทธศาสนิกชนควรมีแนวทางปฏิบัติต่อเรื่องนี้ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องกรรมและการแก้กรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท
2. เพื่อวิพากษ์แนวคิดเรื่องการแก้กรรมในสังคมไทย

ทบทวนวรรณกรรม

ไกรยศ นาคชัยยะ (2555) ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของโหราศาสตร์ ในการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ ได้กล่าวถึงการแก้กรรมไว้ว่า ความเชื่อเรื่องกรรมของชาวไทยพุทธ มีอิทธิพลมาจากความเชื่อทางโหราศาสตร์และแนวคิดเรื่องกรรมในพุทธศาสนา ที่ผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ความหมายที่แท้จริงของคำว่าแก้กรรมในพุทธศาสนา คือ การยุติการทำชั่ว (อกุศล) ดำเนินไปสู่หลักกรรมแก้ปัญหาก็ถูกต้องตามหลักพุทธธรรมตามเส้นทางอริยมรรคมีองค์ 8

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2549) ได้กล่าวถึงการแก้กรรมไว้ในถ้อยคำบรรยายเรื่อง “ปฏิกรรม ตอนที่ 2 คนที่แก้กรรมจะออกงามก้าวหน้า” ว่า การแก้กรรม มีความหมายเดียวกันกับ

“การปฏิกรรม” คือ การยอมรับในความผิดจากการกระทำไม่ดีของตน แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ทั้งทางพฤติกรรมและทางจิตใจ

วีระวัฒน์ ชลสวัสดิ์ (2559) ได้กล่าวถึงการแก้กรรมไว้ในหนังสือ แก้กรรม ตามคำพระพุทเจ้า ว่า “การแก้กรรม” ตามความเข้าใจของคนไทยในหนังสือเรื่อง “แก้กรรม ตามคำพระพุทเจ้า” ว่าหมายถึง การลบล้างหรือชำระล้างวิบากของกรรมชั่วที่เคยทำไว้ในอดีตจนหมดสิ้น ไม่หลงเหลือ

สุชาติดา วสุธาร (2553) ทำการศึกษาเรื่อง ความเชื่อเรื่องการแก้กรรมในสังคมไทยปัจจุบัน ได้กล่าวถึงการแก้กรรมไว้ว่า การแก้กรรมที่ใช้กันอยู่มีหลายความหมาย คือ 1. การแก้กรรมเก่า ในความหมายว่าลบล้างกรรมที่ทำไปแล้วนั้น ไม่สามารถทำได้ 2. การแก้กรรมในความหมายว่าเป็นการแก้วิบากกรรมให้บรรเทาลงซึ่งสามารถทำได้ 3. การแก้กรรมใหม่ซึ่งหมายถึงการปรับปรุงการกระทำให้ดีขึ้นสามารถทำได้ ผู้ทำพิธีมีสาเหตุที่เชื่อเรื่องแก้กรรมจากประสบการณ์ชีวิต และรู้จากญาณในการปฏิบัติ ในส่วนผู้ร่วมพิธี สาเหตุที่เชื่อเรื่องแก้กรรมเป็นเพราะเชื่อว่า

ผู้ทำพิธีสามารถบอกกรรมได้และมีอยู่บ้าง แต่มองภาพรวมแล้วก็ไม่ขัดกับพระไตรปิฎก ในแง่ที่ว่า มีเจตนาเพื่อเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนา และประเด็นที่สำคัญคือ ทุกแห่งที่ศึกษาล้วนให้ความสำคัญที่ใจเป็นหลัก คือให้แก้ที่ใจก่อน โดยให้ยอมรับและสำนึกในกรรมที่ทำไว้ แล้วจึงสอนให้ละเลิกการกระทำที่ไม่ดีนั้นเสียและสอนให้กระทำกรรมดีมา ๆ เพื่อลดแรงของวิบากกรรมไม่ดีที่จะส่งผล

อำนาจ ยอดทอง (2557) ทำการศึกษาเรื่อง “การแก้กรรม” ตามนัยคัมภีร์พระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงการแก้กรรมไว้ว่า จากหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถา โดยเฉพาะเรื่องราวของพระองค์สิมิลาล, โสมสเสรษฐี และอายุวัฒนกุมาร ทำให้ได้นิยามของการแก้กรรม 3 ประการ คือ (1) การกระทำกุศลกรรม (กรรมดี) ที่มีผลทำให้วิบากของอกุศลกรรม (กรรมชั่ว) ในอดีตไม่มีโอกาสให้ผล (2) การกระทำกุศลกรรมที่มีผลทำให้วิบากของอกุศลกรรมในอดีตลดความรุนแรงน้อยลงกว่าที่ควรจะเป็น และ (3) การกระทำกุศลกรรมในปัจจุบันที่มีผลไปปลงล้างวิบากของอกุศลกรรมในอดีตจนหมดสิ้น อนึ่ง การแก้กรรมทั้ง 3 นัยนี้มิได้ลบล้างกฎแห่งกรรมแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นไปตามกฎแห่งกรรมที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) อโหสิกรรม กรรมเล็กให้ผล ไม่มีผลอีก (2) อุบัติพิภพกรรม กรรมปีบคั้น และ (3) อุบัติกรรม กรรมตัดรอน ในพระพุทธศาสนาเรียกว่า การทำกุศลเพื่อละอกุศล หรือเรียกโดยทั่วไปว่า การทำกุศลแก้อกุศล

อย่างไรก็ดีบทความวิจัยเรื่อง “กรรมและการแก้กรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท” มีประเด็นที่จะศึกษาสอดคล้องกับวรรณกรรมที่กล่าวมาข้างต้น คือ ศึกษาแนวคิดเรื่องกรรมและการแก้กรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท แต่ก็ยังมีความแตกต่างอย่างสำคัญในประเด็นการศึกษาความเชื่อเรื่องกรรมและการแก้กรรมที่ปรากฏในสังคมไทยปัจจุบัน มีจุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ เพื่อวิพากษ์แนวคิดเรื่องการแก้กรรมในสังคมไทย ผ่านมุมมองทางพุทธปรัชญาเถรวาท

ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำกัดอยู่เฉพาะในเนื้อหาคำสอนเรื่องกรรมและการแก้กรรมของพุทธปรัชญาเถรวาทและความเชื่อเรื่องกรรมและพิธีการแก้กรรมที่ปรากฏในสังคมไทย ผ่านคัมภีร์สำคัญทางพุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ พระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา รวมถึงหนังสือ วารสาร บทความ และงานวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานนิพนธ์นี้ จะดำเนินตามขั้นตอนดังนี้คือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือการศึกษาข้อมูลเรื่องกรรมและการแก้กรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและอรรถกถา
2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ
 - 2.1 ศึกษาการอธิบายแนวคิดเรื่องกรรมและการแก้กรรมของนักวิชาการทางพุทธศาสนาจากหนังสือ วารสาร บทความ และงานวิจัย
 - 2.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการแก้กรรม ในเชิงความหมาย ลักษณะวิธีการ และจุดมุ่งหมาย ตามที่ปรากฏในสังคมไทยปัจจุบันจากหนังสือ วารสาร บทความ และงานวิจัย
3. นำข้อมูลที่ได้จาก (1) และ (2.1) มาเป็นฐานในการวิพากษ์ (2.2) นำไปสู่วิเคราะห์ที่น่าจะเป็นต่อไป

กรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท

“กรรม” หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความตั้งใจหรือตั้งใจทำ จะดีหรือชั่วก็ตาม การกระทำที่ดีเรียกว่ากรรมดี ที่ชั่วเรียกว่า กรรมชั่ว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2553, หน้า 60) จะเห็นได้จากพุทธพจน์ที่ว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราบอกเจตนาว่าเป็นกรรม บุคคลคิดแล้วจึงกระทำการกรรมด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ” (อภ.จก.ก. (ไทย) 22/63/577) ดังนั้น “กรรม” ในพุทธศาสนา หมายถึง การกระทำอันประกอบด้วยเจตนา คือ มีความตั้งใจหรือความจงใจในการทำสิ่งนั้น ซึ่งแสดงออกมทางกายและวาจา จะเป็นกรกระทำที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

การแก้กรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท

จากการศึกษาในเอกสารชั้นต้น คือ พระไตรปิฎกและอรรถกถา ไม่ปรากฏว่ามีพุทธพจน์ที่กล่าวถึงคำว่า “แก้กรรม” แต่ปรากฏคำว่า “ดับกรรม” และ “สิ้นกรรม” (วิระวัฒน์ ชลสวัสดิ์, 2559, หน้า 42) ซึ่งเป็นคำที่น่าจะมีความหมายสอดคล้องกับการแก้กรรมอยู่หลายแห่ง ทั้งสองคำมีความหมายเดียวกัน คือ การที่ไม่ต้องเป็นไปตามกรรมอีกต่อไป ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป (พจนานุกรมธรรมของ ท่านพุทธทาส, ม.ป.ป., หน้า 290)

สำหรับทางดับกรรมหรือสิ้นกรรมที่พระพุทธเจ้าได้แสดงไว้ นั่นคือ มรรคมีองค์ 8 โดยกล่าวเป็นพุทธพจน์ไว้ดังนี้

“ปฏิบัติให้ถึงความดับกรรม มีอะไรบ้าง คือ อริยมรรคมีองค์ 8 ได้แก่ 1. สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) 2. สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) 3. สัมมาวาจา (พูดชอบ) 4. สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ) 5. สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) 6. สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) 7. สัมมาสติ (ระลึกชอบ) 8. สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ) นี้เราเรียกว่า ปฏิบัติให้ถึงความดับกรรม” (ส. สฬา. (ไทย) 18/146-147/179-180)

แต่สำหรับการแก้กรรมที่สอดคล้องกับวิธีการแก้กรรมในลักษณะที่ปรากฏในปัจจุบันนั้นไม่ปรากฏในหลักฐานชั้นต้นคือพระไตรปิฎก แต่กลับมีปรากฏในอรรถกถาธรรมบท โดยปรากฏการแก้กรรมใน 3 ลักษณะ (อำนาจ ยอดทอง, 2557, หน้า 12-15) ได้แก่

1. การกระทำความดีอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วผลของความดีนั้นปิดโอกาสในการให้ผลกรรมชั่ว

ในกรณีแรกนี้จะเห็นได้จากเรื่องขององคุลีมาล ซึ่งหลงเชื่อคำสอนของอาจารย์ที่บอกให้ฆ่าคนเพื่อตัดนิ้วให้ครบ 1000 นิ้ว จึงจะสามารถเรียนวิชาชั้นสูงสุดของสำนักได้ จนกระทั่งเจอพระพุทธเจ้าจึงได้สติแล้วบวชเป็นพระภิกษุ ทำการบำเพ็ญเพียรจนบรรลุเป็นพระอรหันต์ จากการที่ท่านได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ จึงทำให้ท่านได้รับเพียงเศษของผลกรรมในปัจจุบันชาติเท่านั้น ส่วนผลกรรมที่รอให้ผลในชาติต่อไปนั้น ไม่มีโอกาสในผลอีกต่อไป (ม.ม. (ไทย) 13/347-352/421-430)

2. ผลของการกระทำความดีที่มีกำลังมากจนสามารถบรรเทาผลของกรรมชั่วให้น้อยลงจากเดิม

ในกรณีที่สองนี้จะเห็นได้จากเรื่องของ ‘พระนางสามาวดี’ ตอนที่ว่าด้วย “โหมสกเศรฐ์” ในเรื่องได้กล่าวถึงนายโกตุลิตะได้พาภรรยาชื่อนางกาลิกับลูกอพยพออกจากเมืองที่เกิดโรคหิวาต์ระบาศ ขณะเดินทางผ่านทะเลทรายก็เกิดความเหนื่อยล้า นายโกตุลิตะจึงคุยกับนางกาลิว่าให้ทิ้งลูก แต่ผู้เป็นภรรยาไม่ยินยอมบอกนายโกตุลิตะว่าให้ผลัดกันอุ้มแล้วเดินทางต่อ แต่เมื่อถึงคราวที่เปลี่ยนผลัดอุ้มลูกเขาก็ได้แอบทิ้งลูกไป เมื่อนางกาลิรู้เข้าก็อ่อนวอนให้กลับไปรับลูก แต่เมื่อกลับไปผลปรากฏว่า ลูกของพวกเขาได้เสียชีวิตไปแล้ว ทั้งสองจึงเดินทางต่อจนพ้นทะเลทราย ไปถึงเมืองและได้พักอยู่กับตระกูลของคนเลี้ยงโค ขณะที่กำลังกินอาหารนางกาลิได้แบ่งอาหารส่วนของตนให้สามี เพราะเห็นว่าสามีหิวมาก ฝ่ายสามีขณะที่กำลังกินนั้นก็เห็นนายโคบาลนำอาหารไปเลี้ยงสุนัข ในใจเกิดความคิดว่าสุนัขตัวนั้นช่างโชคดีได้กินอาหารดี ๆ คินนั้นนายโกตุลิตะเกิดอาการอาหารไม่ย่อยจนตาย และได้เกิดเป็นสุนัข

ในชาติต่อมาเมื่อเกิดมาเป็นสุนัขนั้นก็ได้คอยทำหน้าที่นำทางพระปัจเจกพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งเวลาบิณฑบาต ขณะนำทางก็จะคอยเห่าไล่สัตว์ร้ายออกไปให้พ้นทาง เมื่อตายลงก็ได้เกิดเป็นมนุษย์และถูกผู้อื่นทิ้งเพื่อให้ตายถึง 7 ครั้ง แต่เมื่อถูกคนผ่านมาพบก็มักจะเกิดความรักเป็นอย่างนี้ทุกครั้ง

การที่ต้องถูกคนอื่นทิ้งนั้นเกิดมาจากผลกรรมที่ได้ทิ้งลูกให้ตายในชาติที่เกิดเป็นนายโกตุลิตะ แต่เมื่อถูกทิ้งทุกครั้งจะมีคนมาพบและเกิดความรักใคร่เป็นผลมาจากกรรมในชาติที่เกิดเป็นสุนัขคอยนำทางให้ปัจเจกพระพุทธเจ้า หากไม่มีผลกรรมเมื่อตอนเกิดเป็นสุนัขเมื่อถูกทิ้งอาจถึงแก่ความตายตั้งแต่ครั้งแรก (ชุ.ธ.อ. (ไทย) 40/12/229-253)

3. ผลของการกระทำในปัจจุบันมีกำลังมากจนสามารถปล้ำหรือให้ผลทดแทนผลของกรรมชั่วที่กำลังจะให้ผล

ในกรณีที่สามนี้จะเห็นได้จากเรื่องของ “อายุวัฒน์กุมาร” ในเรื่องเล่าถึงพราหมณ์คนหนึ่งได้สึกออกไปเป็นฆราวาสและได้แต่งงานมีครอบครัว หลังจากภรรยาของพราหมณ์ผู้นี้คลอดบุตรออกมาเป็นชายแล้ว พราหมณ์ก็ได้พาภรรยา

กับบุตรไปเยี่ยมพราหมณ์ที่ยังบวชบำเพ็ญตบะอยู่นั้น เมื่อสองสามีภรรยา
ทำความเคารพ พราหมณ์นักบวชได้กล่าวว่า “ขอท่านจงเป็นผู้มีอายุยืน” แต่พอ
ตอนที่สองสามีภรรยาให้บุตรชายทำความเคารพ พราหมณ์นั้นก็กลับนิ่ง ไม่พูดอะไร
พราหมณ์ที่สึกออกไปมีครอบครัวเกิดความสงสัย จึงได้สอบถามถึงเหตุผลที่เสียบนนั้น
พราหมณ์จึงบอกว่าทารกคนนี้จะมียาอายุได้ไม่เกิน 7 วัน ซึ่งตนก็ไม่ทราบวิธีป้องกัน
การเสียชีวิตของทารกนี้ และได้แนะนำให้ไปทูลถามพระพุทธรเจ้า

เมื่อคนทั้งสองได้เข้าเฝ้า พระพุทธรเจ้าตรัสว่า “ขอท่านจงเป็นผู้มีอายุยืน”
แต่พอพาเด็กเข้าไปนมัสการ พระศาสดากลับทรงนิ่งเสีย และได้ทรงทำนายว่า
เด็กคนนี้จะเสียชีวิตภายใน 7 วันเหมือนกัน เนื่องจากอวรุทธกษัตริย์คนหนึ่งได้รับพร
ทำว่า “ในวันที่ 7 จากวันนี้ ท่านพึงจับเอาเด็กนี้กิน” แต่พระศาสดาได้ตรัสบอกวิธี
ที่จะป้องกันทารกจากการเสียชีวิต โดยให้สร้างมณฑปไว้ที่ประตูเรือนของพราหมณ์
แล้วนำเด็กขึ้นไปนอนบนมณฑปนั้น จากนั้นก็ให้นิมนต์พระไปเจริญพระพุทธรมนต์
สวดพระปริตรเป็นเวลา 7 วัน 7 คืน

ในวันที่ 7 พระพุทธรเจ้าได้เสด็จมาเป็นประธานในการทำพิธี ก็มีเทวด
ผู้มีศักดิ์ใหญ่ประชุมกันเพื่อฟังการสวด ทำให้อวรุทธกษัตริย์ไม่อาจเข้าไปจับทารก
กินได้ หลังจากพราหมณ์และภรรยาได้ทำตามที่พระพุทธรเจ้าแนะนำเป็นผลให้
เด็กน้อยมีอายุยาวนานถึง 120 ปี (ขุ.ธ.อ. (ไทย) 41/18/459-464)

การนิมนต์พระสงฆ์ไปเจริญพระพุทธรมนต์สวดพระปริตร 7 วันและ
ในวันที่ 7 พระพุทธรเจ้าได้เสด็จมาเป็นประธานในการทำพิธีนั้นเป็นกุศโลบายของ
พระพุทธรเจ้าโดยอาศัยกุศลจากการสวดพระปริตรตลอด 7 วัน ทำให้เหล่าเทวดา
ที่มีศักดิ์ใหญ่มารวมตัวกัน อวรุทธกษัตริย์จึงหมดโอกาสที่จะจับทารกกิน

กล่าวโดยสรุป ในพุทธปรัชญามีการพูดถึงทั้งแนวคิดและวิธีการ
ในการที่จะแก้ไขและตัดผลของกรรมไว้แล้ว ในส่วนของการแก้ไขผลกรรมนั้น อาศัย
กำลังของกรรมดีที่เราได้กระทำในปัจจุบันในการแก้ไข แต่การแก้ผลกรรมเก่านั้น
จะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการให้ผลของกรรมและกำลังของกรรมดีที่ทำ

ส่วนการตัดกรรมนั้นก็มีพื้นฐาน คือ การทำกรรมดีลดความโลภ
ความโกรธ ความหลงในตัวผู้กระทำลง เพราะเมื่อมนุษย์สามารถขจัดความโลภ
ความโกรธ ความหลง ก็จะสามารถดับกรรมทั้งหมดได้ เพราะพระพุทธรเจ้าไม่ถือว่า

การกระทำที่ปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นกรรม ในทางพุทธศาสนา เรียกรกระทำแบบนี้ว่าเป็น “กิริยา”

เมื่อพิจารณาคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในพระไตรปิฎก พระองค์ทรงเน้นการตัดกรรมมากกว่าการแก้ไขผลของกรรมที่ได้กระทำไปแล้ว เพราะในการแก้ไขผลของกรรมนั้น เน้นในส่วนการกระทำมากกว่าการขัดเกลาจิตใจและความคิด ส่วนการตัดกรรมนั้นเน้นการขัดเกลาจิตใจและความคิด เนื่องจากทรงสอนว่า การกระทำที่แสดงออกทางกาย ทางวาจา ทุกอย่างมีจุดเริ่มต้นมาจากเจตนา การที่เราเน้นแก้ไขแค่การกระทำ แต่ไม่ได้แก้ไขที่จิตใจ เราก็อาจจะทำกรรมชั่วได้อีกเพราะแรงผลักดันจากกิเลสในจิตใจของเรา

จะเห็นได้จากวิธีการที่พระพุทธเจ้ากล่าวว่าเป็นทางดับกรรม ได้แก่ หลักอริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้ออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ หมวดศีล หมวดสมาธิ และหมวดปัญญา

หมวดศีล ประกอบด้วย สัมมาวาจา คือการสอนให้พูดในสิ่งที่ดี สิ่งที่เป็นประโยชน์ งดเว้นการพูดเพื่อแฉ้อ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ สัมมาภังค์มัตตะ การกระทำที่ดี เช่น เว้นจากการผิดศีล 5 ข้อที่ 1. เว้นจากการฆ่าสัตว์ 2. เว้นจากการลักทรัพย์ 3. เว้นจากการประพฤตินิดในกาม เป็นต้น และ สัมมาอาชีวะ คือเลี้ยงชีพด้วยอาชีพที่สุจริต จะเห็นได้ว่าในส่วนของหมวดศีลนี้เน้นการขัดเกลาความประพฤติทางกายและวาจา

หมวดสมาธิ ประกอบด้วย สัมมาวายามะ คือ ความตั้งใจที่ป้องกันตนไม่ให้ทำกรรมชั่ว สร้างกรรมดี และรักษากรรมดีนั้นไว้ สัมมาสติ คือ มีสติสัมปชัญญะ มีความรู้ตัว และสัมมาสมาธิ คือ ความมีจิตที่ตั้งมั่น จะเห็นได้ว่าในส่วนของหมวดสมาธินั้นเน้นการขัดเกลาจิตใจ

หมวดปัญญา ประกอบด้วย สัมมาทิฐิ คือ การมีโลกทัศน์ที่ถูกต้อง มองเห็นปัญหา เข้าใจปัญหา และเข้าใจว่าควรแก้ปัญหาอย่างไร และสัมมาสังกัปปะ คือ ความคิดที่จะแก้ปัญหาด้วยแนวทางที่ถูกต้อง

จะเห็นว่าเรื่องของกรกระทำนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของมรรคมีองค์ 8 เท่านั้น นอกจากการกระทำแล้ว ยังต้องขัดเกลาจิตใจให้เข้มแข็ง มีสติรู้ตัว มีทัศนคติที่ถูกต้อง และมีความคิดในทางที่ดี จึงสามารถตัดกรรมได้ เพราะเมื่อพิจารณาแล้ว

ทำให้เห็นว่าการบรรลุถึงขั้นอริยบุคคลตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นวิธีการตัดกรรม จะเห็นได้จากในพุทธปรัชญาเถรวาทมีความเชื่อว่า สัตว์ทั้งหลาย ล้วนแล้วเกิดมาหลายภพหลายชาติ เป็นมนุษย์บ้าง สัตว์บ้าง แล้วแต่ผลกรรมที่ได้ทำมาในอดีตชาติ แต่หากในชาติปัจจุบันที่ตนเองได้เกิดเป็นมนุษย์และสามารถพัฒนาตนเองจนถึงขั้นพระอริยบุคคลก็สามารถตัดผลกรรมที่ตนจะได้รับได้หลายกรณี เช่น หากมนุษย์ได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน พระโสดาบันผู้นั้นก็จะเกิดอีกไม่เกิน 7 ชาติ และไม่มีทางที่พระโสดาบันผู้นั้นจะตกในอบายภูมิได้อีก ซึ่งภพต่ำสุดที่จะเกิดคือ มนุษยภูมิ เป็นต้น

ความเชื่อเรื่องการแก้กรรมในสังคมไทย

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล ความเชื่อ และกรรมวิธีในการแก้กรรมของสำนักแก้กรรมต่าง ๆ โดยพบหลักการที่สำคัญบางประการในการแก้กรรมในสังคมไทยดังต่อไปนี้

1. ผู้เข้าร่วมพิธีแก้กรรม คนที่เดินทางมาแก้กรรมตามสำนักแก้กรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นคนที่กำลังประสบปัญหาในชีวิตมีตั้งแต่ปัญหาเล็กน้อยไปจนถึงขั้นคอขาดบาดตาย โดยเชื่อว่ามีสาเหตุจากกรรมเก่า
2. เจ้าสำนักหรือผู้ทำพิธี ผู้ทำพิธีแก้กรรมส่วนใหญ่มักจะอ้างตัวว่ามีญาณพิเศษซึ่งอาจเกิดจากการปฏิบัติสมาธิหรือเป็นร่างทรงของเทพเจ้าองค์ต่าง ๆ เช่น พระวิษณุ เจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น ทำให้สามารถทราบถึง “กรรมเก่า” ของผู้เข้าร่วมพิธีและสามารถแนะนำวิธีแก้ผลของกรรมนั้นๆ ได้
3. ผู้ร่วมพิธีและเจ้าสำนักแก้กรรมมักมีความเชื่อในเรื่องกรรมแบบ “ปุพเพกตเหตุวาท” คือ มีความเห็นว่า ชีวิตถูกลิขิตไว้ด้วยกรรมเก่า การที่ชีวิตประสบกับความทุกข์ความทุกข์ (โดยเฉพาะความทุกข์ใจที่ตนเองกำลังได้รับ) ล้วนเป็นผลมาจากกรรมเก่า (กรรมชั่วที่ตนเองเคยทำไว้ในอดีตชาติ)
4. มีความเชื่อเรื่องผีเจ้ากรรมนายเวร สำนักแก้กรรมหลายแห่งเชื่อว่า ผีเจ้ากรรมนายเวรมีลักษณะ “เป็นตัวเป็นตน” หมายถึง “คู่เวร” หรือ “ผู้จองเวร” ซึ่งก็คือ บุคคลหรือสิ่งมีชีวิตที่เราเคยทำร้ายในกาลก่อน จึงอาฆาตเค้นและมุ่งหมายที่จะจองเวรกลับมาคืน

5. การติดต่อกับผีเจ้ากรรมนายเวร เจ้าสำนักแก้กรรมต่าง ๆ มักจะอ้างตนว่ามีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับ “เจ้ากรรมนายเวร” และทำหน้าที่เป็นคนกลางในการต่อรอง ผ่อนผัน ขอขมา หรือขอให้อภัยกรรมต่อเจ้ากรรมนายเวร ด้วยเทคนิควิธีที่แตกต่างกันไป

6. พิธีกรรมแก้กรรม พิธีกรรมคือองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับการแก้กรรม การประกอบพิธีกรรมอาจมีทั้งการสวดมนต์ การเขียนใบแก้กรรม ใบขอขมากรรม เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปทฤษฎีในเรื่องของการแก้กรรมมาได้ดังนี้ ผู้ที่ต้องการแก้กรรมส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่กำลังประสบปัญหาในชีวิต ยังไม่สามารถหาทางออกให้กับปัญหาเหล่านั้นได้ โดยเชื่อว่าสาเหตุของปัญหาที่ประสบพบเจออยู่ขณะนั้นเกิดจากผลของกรรมเก่าที่ตนเองได้ทำหรือการดลบันดาลของเจ้ากรรมนายเวร จึงหันไปพึ่งผู้ทำพิธีแก้กรรมตามสำนักต่าง ๆ เพื่อที่จะติดต่อเจ้ากรรมนายเวรหรือตรวจสอบกรรมเก่าในอดีตของตนและหาวิธีการแก้ไขผลกรรมเหล่านั้น โดยสามารถจำแนกวิธีการแก้กรรมที่เป็นที่นิยมของคนไทยออกได้ 13 วิธี ดังนี้

1. ทำบุญด้วยการให้ทาน (อามิสทาน) เป็นวิธีแก้กรรมด้วยการให้ทานที่เป็นวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ

2. ทำบุญด้วยการออกแรงช่วยเหลือผู้อื่นในเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นเจ้าภาพร่วมงานบวช งานศพ งานบุญ งานกุศลอื่น ๆ หรือช่วยกันสร้างพระประธาน สร้างโบสถ์ สร้างสะพาน เป็นต้น

3. การถือศีล โดยให้ผู้ศรัทธาสมาทานศีล 5 หรือศีล 8 และรักษาศีลอย่างเคร่งครัด

4. การงดรับประทานเนื้อสัตว์ต่าง ๆ

5. เข้าวัดปฏิบัติธรรม นุ่งขาวห่มขาว บวชชีพราหมณ์ หรือบวชพระ

6. การสวดมนต์ ไหว้พระ และแผ่ส่วนกุศล

7. ปฏิบัติกรรมฐาน นั่งสมาธิภาวนา

8. ทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับกรรมเก่า วิธีนี้มีอยู่ว่า เมื่อผู้ศรัทธาได้รับการพยากรณ์ “กรรมเก่า” ซึ่งเป็นกรรมชั่วที่เขาเคยทำไว้ในอดีตชาติ เจ้าสำนักจะชี้เฉพาะเจาะจงว่า ปัญหาชีวิตของผู้ศรัทธาเกิดจากวิบากกรรมชั่ว (ผลของกรรมชั่ว) ที่ตามมาให้ผลในชาติปัจจุบัน หรืออีกกรณีหนึ่งก็คือ ผู้ศรัทธารู้ตัวเองดีว่าเคยทำกรรมชั่วอะไรไว้บ้างในชาติปัจจุบัน และเมื่อทราบเหตุแห่งกรรมเก่าแล้ว เจ้าสำนักก็จะแนะนำให้ผู้ศรัทธาทำอะไรก็ได้ที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับกรรมเก่านั้น เช่น ชาตินี้อาภัพคู่ ไร้คู่ มีสาเหตุมาจากกรรมเก่าที่เคยผิดลูกผิดเมียเขาในชาติก่อน ต้องแก้กรรมโดยเป็นเจ้าภาพงานแต่งงานคู่บัวสวาท ปลูกต้นรักถวายวัด ถวายของเป็นคู่ เช่น แจกันคู่ เจึงเทียนคู่ หมอนคู่ เป็นต้น

9. สวดมนต์ด้วยคาถาพิเศษต่าง ๆ ทั้งคาถาภาษาบาลีและภาษาอื่น ๆ ซึ่งสำนักแก้กรรมมักจะอ้างว่าเป็นคาถาศักดิ์สิทธิ์มาก จะต้องสวดเท่านั้นเท่านั้นรอบคาถาถึงจะสัมฤทธิ์ผล

10. นั่งสมาธิแล้วส่งจิตติดต่อกับเจ้ากรรมนายเวร โดยเมื่อผู้ศรัทธาประสบเคราะห์กรรมหรือปัญหาชีวิตอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เป็นอัมพฤกษ์อัมพาต เจ้าสำนักก็มักพยากรณ์ว่า เพราะชาติก่อน (หรือชาตินี้) เคยฆ่าหรือทำร้ายคน วิญญาณของผู้ที่ถูกฆ่าหรือทำร้ายจึงกลับมาจองเวรให้ผู้ศรัทธาได้รับความทุกข์ทรมาน หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ชาติก่อน (หรือชาตินี้) เคยทำแท้ง วิญญาณของเด็กที่ถูกทำแท้งจึงตามมาจองเวรให้ได้รับความทุกข์หรือมีอุปสรรคในชีวิตเสมอ เมื่อผู้ศรัทธาทราบจากเจ้าสำนักแล้วว่า เจ้ากรรมนายเวรของตนเป็นใคร จึงเริ่มขั้นตอนแก้กรรมด้วยการนั่งสมาธิ โดยให้ตั้งใจระลึกถึงเจ้ากรรมนายเวร แล้วขอขมาต่อเจ้ากรรมนายเวร ขอให้เจ้ากรรมนายเวรอย่าได้จองเวรต่อกันและกันอีกต่อไป

11. สัมผัสองค์พระ (มีในบางสำนัก) สำนักแก้กรรมที่เจ้าสำนักอ้างว่าเป็นร่างประทับของเทพเจ้าองค์ต่าง ๆ อาจจะใช้วิธีให้ผู้ศรัทธาสัมผัสกับรูปเคารพของเทพเจ้าองค์นั้น ๆ แล้วส่งผ่านจิตไปบอกเจ้ากรรมนายเวรให้เลิกจองเวรต่อกัน

12. เขียนใบแก้กรรม ใบขอขมากรรม หรือใบจตุรกรรม โดยเขียนบอกเล่าถึงกรรมชั่วที่ตนเองเคยทำไว้ในชาติปัจจุบัน บางกรณีเจ้าสำนักอาจจะพยากรณ์กรรมเก่าในอดีตชาติ แล้วให้ผู้ศรัทธาเขียนยอมรับกรรมชั่วนั้น ๆ ลงในใบแก้กรรม

เขียนโทษของกรรมชั่วนั้น ๆ อีก จากนั้นจึงเอาใบแก้กรรมไปมอบให้เจ้าสำนัก เพื่อนำไปประกอบพิธีต่อไป บางสำนักก็ให้ผู้ศรัทธาเอาใบแก้กรรมนั้น ๆ ด้วยตนเอง

13. ตั้งจิตอธิษฐานขอให้เจ้ากรรมนายเวรอย่าจองเวร ในกรณีนี้เจ้าสำนัก ก็มักจะแนะนำวิธีแก้กรรมโดยให้ทำบุญในรูปแบบต่างๆ เสริจแล้วก็จะให้ผู้ศรัทธา พนมมือ (จะสวดคาถาแก้กรรมด้วยหรือไม่ก็ได้) แล้วตั้งจิตอธิษฐานให้เจ้ากรรมนายเวร อย่าได้จองเวรต่อกันอีกต่อไป (วีระวัฒน์ ชลสวัสดิ์, 2559, หน้า 11-17)

วิพากษ์แนวคิดเรื่องการแก้กรรมในสังคมไทย

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องการแก้กรรมที่ปรากฏ ในสังคมไทย ผู้วิจัยพบประเด็นที่มีความสอดคล้องและประเด็นที่มีความคลาดเคลื่อน ไปจากหลักการทางพุทธปรัชญาเถรวาท ดังต่อไปนี้

สำหรับรูปแบบวิธีการแก้กรรมในสังคมไทยนั้น เมื่อมองผ่านหลักการ ของพุทธปรัชญาเถรวาทมีปัญหา 5 ประการใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การมองที่คนไทยว่าความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับตนเองเป็นผลจากกรรมเก่า และมีการบูชาเทพเจ้าเพื่อให้บรรเทาความทุกข์ที่เกิดขึ้นหรือเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนานั้น ความเชื่อแบบนี้ถือเป็นมิจนามิจนาคาทิฐีเกี่ยวกับเรื่องกรรม ดังที่ พระพุทธเจ้าได้แสดงไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การเชื่อว่าชีวิตของเราถูกกำหนดด้วยกรรมเก่า
2. การเชื่อว่าชีวิตของคนเราเป็นไปตามลิขิตของเทพเจ้า
3. การเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของเรานั้นหาสาเหตุไม่ได้

(อง.ติก. (ไทย) 20/62/238)

ซึ่งแนวคิดเรื่องกรรมและการแก้กรรมในสังคมไทยมีความสอดคล้องกับแนวคิดที่ 1 และ 2 พระพุทธเจ้าทรงแยกคำสอนของพระองค์ออกจากคำสอน เหล่านี้ เนื่องจากคำสอนของลัทธิเหล่านี้เป็นคำสอนประเภท “อกิริยา” คือ หลักคำสอนหรือทัศนคติที่ไม่ทำให้เกิดการกระทำ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557, หน้า 15)

อย่างไรก็ตามความเชื่อเรื่องกรรมและการแก้กรรมของคนไทยก็ยังมีส่วนที่สอดคล้องกับหลักคำสอนในพุทธปรัชญาเถรวาท ในเรื่องของการทำทานรักษาศีล และการปฏิบัติธรรม แต่จุดมุ่งหมายของคนไทยนั้นไม่ได้ตรงกับจุดมุ่งหมายของพุทธปรัชญาเถรวาทคือ “การดับกรรม” หรือ “การสิ้นกรรม” เพราะต้องการอาศัยบุญเพื่อแก้ไขผลกรรมชั่ว ทำให้ชีวิตชาติปัจจุบันมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดีเมื่อตายหรือถ้าเกิดเป็นมนุษย์ก็เกิดในตระกูลที่ดีมีฐานะร่ำรวย ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีสติปัญญาดี เป็นต้น

2. ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ผู้ที่สามารถเห็นกรรมและผลของกรรมของสัตว์นั้น คือ พระพุทธเจ้าซึ่งมีญาณพิเศษ เรียกว่า “กรรมวิปากญาณ” และผู้บรรลุนิพพานขั้นสูงเท่านั้นที่มีความสามารถในการเห็นหรือทำนายกรรมเก่า (พระไพศาล วิสาโล, 2552) สำหรับผู้บรรลุนิพพานขั้นสูงในระดับพระอรหันต์นั้น ถึงแม้ว่าจะมีความสามารถในการทำนายเห็นกรรมและผลของกรรมได้แต่ก็มีใช้กิจที่สมควรทำ จะเห็นได้จากที่พระพุทธเจ้าทรงเตือนพระมหากัสสปะ ที่ใช้ญาณตรวจดูการเกิดของสัตว์โลก ความว่า

“ชื่อว่า การจติและการเกิดแห่งสัตว์ทั้งหลาย แม้อันพุทธญาณไม่ทรงกำหนด, ใคร ๆ ไม่สามารถจะทำการกำหนดสัตว์ทั้งหลาย ผู้ถือปฏิสนธิในท้องของมารดา อันมารดาบิดายังไม่ทันรู้ก็จติเสียแล้วได้ การรู้จติและปฏิสนธิของสัตว์เหล่านั้น ไม่ใช่วิสัยของเธอ, วิสัยของเธอมีประมาณน้อย ส่วนการรู้การเห็นสัตว์ทั้งหลายผู้จติและเกิดอยู่โดยประการทั้งปวงเป็นวิสัยของพระพุทธเจ้าทั้งหลายเท่านั้น” (ช.ธ.อ. (ไทย) 40/12/349-350)

3. จากการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นนี้จากเอกสารชั้นต้น คือ พระไตรปิฎกและอรรถกถาพบว่าไม่มีกรกล่าวถึง “เจ้ากรรมนายเวร” ในลักษณะที่เป็นวิญญาณหรือผีที่มีอำนาจของผลของกรรมเลย แต่มีกล่าวถึงในลักษณะที่เป็นความสืบเนื่องของกรรมแบบที่เป็นวัฏจักรหรือที่คนไทยนิยมใช้คำว่า “จองเวร” อันมีสาเหตุมาจากความโกรธแค้น ความพยาบาท ความต้องการจะเอาคืนสิ่งที่ผู้อื่นได้กระทำกับตนเอง ดังที่ปรากฏในอรรถกถาเรื่องของนางยักษ์ชื่อกาลิมีเนื้อเรื่องดังนี้

ครั้งหนึ่งมีคฤหบดีผู้หนึ่งมีภรรยาเป็นหมัน ต่อมาเขาได้นำหญิงอีกคนหนึ่งมาเป็นภรรยา เหตุการณ์โกลาหลเกิดขึ้นเมื่อภรรยาคนที่หนึ่งมาเป็นหมันนำยาแท้งลูกมาให้ภรรยาคนอายุคนใหม่กิน จนกระทั่งตกเลือดเสียชีวิตไปในที่สุด โดยที่ก่อนตายนางได้ตั้งจิตว่าจะตามทำร้ายลูกของภรรยาคนที่หนึ่งหมันในชาติต่อไป

ในชาติต่อมาโดยภรรยาที่เป็นหมันเกิดเป็นไก่เทศเมีย ส่วนภรรยาที่แท้งลูกเสียชีวิตนั้นเกิดเป็นแมว เมื่อแม่ไก่ออกไข่เมื่อใดก็จะถูกแมวแอบคาบไปกินเป็นอาหารถึง 3 ครั้ง และแม่ไก่ก็ถูกแมวจับกิน จิตของไก่เกิดความพยาบาทต่อแมวเอาไว้

ต่อมาทั้งสองคนหนึ่งเกิดเป็นแม่เสียเหลือง ส่วนอีกคนหนึ่งเกิดเป็นแม่เนื้อลูกของแม่เนื้อก็ถูกกินถึง 3 ครั้ง แม่เนื้อจึงถูกจับกิน ตัวแม่เนื้อตอนตายก็ได้เกิดความพยาบาทขึ้นอีก จนกระทั่งชาติที่ได้มาพบพระพุทธรูปเจ้า โดยคนหนึ่งมาเกิดเป็นธิดาของเศรษฐีในกรุงสวดี ส่วนอีกคนหนึ่งมาเกิดเป็นทางยักษิณีชื่อกาลิ จึงสามารถหยุดการจ้องแค้นลงได้ (ฐ.ธ.อ. (ไทย) 40/11/68-73)

4. สำนักแก้กรรมในสังคมไทยมักใช้แนวคิดเรื่องการทำบุญเป็นฐานเพื่อสนับสนุนวิธีการแก้กรรมในสำนักของตน ทั้ง ๆ ที่บางวิธีเป็นวิธีการที่ไม่มีการสอนในพุทธปรัชญาเถรวาท เช่น การบูชาเทพเจ้า เป็นต้น ก็มักจะอ้างว่าทำแล้วได้บุญกุศล สิ่งศักดิ์ที่เราบูชาจะคุ้มครอง แต่พระพุทธรูปเจ้าทรงตรัสปฏิเสธไว้ชัดเจนว่าการบูชาเทพหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นไม่เกิดประโยชน์ ไม่ใช่ทางแก้กรรม จะเห็นได้จากพุทธพจน์ว่า

“บุรุษในโลกเป็นผู้ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุด เท็จ พุดส่อเสียด พุดคำหยาบ พุดเพื่อเจ้าอ้อ เฟ่งเล็งอยากได้ของเขา มีจิตพยาบาท เป็นมิฉชาติฐิ หมุ่มหาชนพึงมาประชุมแล้วสวดอ้อนวอนสรรเสริญ ประนมมือเดินเวียนกับบุรุษนั้นว่า ขอบุรุษนี้ หลังจากตายแล้ว จงไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์เกิด ก็จริง ถึงกระนั้น บุรุษนั้นหลังจากตายไปแล้ว พึ่งไปเกิดในอบาย ทุกคติ วิเวกต นรก (ส.สพ. (ไทย) 18/358/402)

ตามหลักการของพุทธปรัชญาเถรวาทนั้น พระพุทธรูปเจ้าทรงสอนให้พึ่งตนเอง และเชื่อมั่นในตนเอง ในการจะประสบความสำเร็จทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ โดยเริ่มการลด ละ เลิก การกระทำที่ไม่ดีของตนเองเสียก่อน แล้วพยายามทำความดี และขัดเกลาจิตใจของตนเองอยู่เสมอ เพราะการที่เราเน้นแก้ไขแค่การกระทำ แต่ไม่ได้

แก้ไขที่จิตใจ เราก็อาจจะทำกรรมชั่วได้อีกเพราะแรงผลักดันจากกิเลสในจิตใจของเรา

5. ปัจจุบันผู้ที่อ้างตัวว่ามีความสามารถในการแก้กรรมหลายคนกลายเป็นผู้มีชื่อเสียงในสังคมไทยและสามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเองในฐานะ “นักแก้กรรม” ถึงคนเหล่านี้จะบอกว่าทำเพื่อช่วยเหลือโดยไม่หวังผลกำไร แต่เมื่อได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากคนจำนวนมาก ก็สามารถหารายได้จากการบริจาคเงินทอง หรือข้าวของ จากผู้ที่ศรัทธา อีกทั้งผู้ทำพิธีบางคนก็มีรายการทีวี เขียนหนังสือ มีเว็บไซต์ หรือแม้แต่มีแอปพลิเคชันแนะนำวิธีแก้กรรมเป็นของตัวเอง รวมถึงในบางสำนักก็มีเรื่องของเครื่องราง ของขลัง สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่สร้างรายได้แก่บุคคลเหล่านี้ทั้งสิ้น

นอกจากนี้ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้กรรมนั้นมีช่องทางในการเผยแพร่ที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย ทั้งยังขาดการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพราะในสำนักแก้กรรมบางแห่งอาจไม่มีความเข้าใจคำสอนอย่างลึกซึ้ง หรืออาจมีการบิดเบือนหลักคำสอนเพื่อใช้สนับสนุนและจูงใจให้ประชาชนเข้ามาร่วมพิธีกรรมกับสำนักของตนเอง

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่าง บทความการแนะนำวิธีการอธิบายการกรวดน้ำของ “หมอลา มือปราบสัมพะเวสี” ซึ่งถูกเผยแพร่ไปในหลายเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต โดยได้แนะนำวิธีการไว้ว่า

“อันดับแรกควรกรวดให้ตัวเองก่อน แต่พระหรือคนเฒ่าคนแก่มักจะสอนให้กรวดน้ำอุทิศให้คนตาย หรือเจ้ากรรมนายเวร”
เพราะเจ้ากรรมนายเวร คือคนเลว คนชั่ว คนที่จ้องเล่นงานเรา เมื่อกรวดน้ำให้เขา เขาก็จะมีพลังที่จะทำร้ายเราได้ แต่ถ้าเราทำบุญ เราจะมีกำแพงบุญกั้น ไม่ให้เจ้ากรรมนายเวรมาทำร้ายได้ (“หมอลา” แนะนำวิธีกรวดน้ำที่ถูกต้อง ควรกรวดให้ตัวเองก่อน เพื่อเป็นกำแพงบุญ, 2560)

การอุทิศส่วนบุญกุศลในพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นการสร้างกุศลแบบหนึ่ง โดยการสละแบ่งบุญของเราแก่แก่สรรพสัตว์ทั้งปวง ทั้งที่มนุษย์และอมนุษย์ จุดประสงค์ของการอุทิศส่วนกุศลจึงเป็นไปเพื่อการละกิเลสไม่ให้ตระหนี่ ยึดติดหรือโลภในบุญ เป็นการช่วยเหลือโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตากรุณา

เพื่อให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ (ไปเกิดในภพภูมิที่ดี) และเป็นการแสดงความกตัญญูต่อญาติพี่น้องที่ล่วงลับ ไม่ได้เกี่ยวกับการเพิ่มพลังอำนาจให้กับผีร้ายแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง “การแก้กรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท” แสดงให้เห็นว่าการแก้กรรมนั้นไม่ขัดต่อหลักคำสอนเรื่องกรรมในพุทธปรัชญาแต่อย่างใด และเราทุกคนก็ควรแก้กรรม แต่รูปแบบวิธีการแก้กรรมที่ปรากฏในสังคมไทยปัจจุบันนั้น บางวิธีก็ไม่เป็นไปตามหลักของเหตุและผล รวมถึงขัดต่อหลักการของพุทธปรัชญาที่สอนให้เราพึ่งตนเอง หมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตามหลักมรรคมีองค์ 8 ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ประการแรก การแก้กรรมที่ดีที่สุด คือ การใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท ก่อนจะทำอะไรคิดอย่างรอบคอบ เพราะเมื่อเราเลือกที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไปนั้นย่อมมีผลจากการกระทำของเราตามมาเสมอ เวลาที่เกิดปัญหาขึ้นมาในชีวิตเราควรที่จะพิจารณาด้วยเหตุผลว่าปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุมาจากอะไร และหาทางซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้จริง ไม่ควรไปโทษโชคชะตา กรรมเก่า หรืออำนาจที่มองไม่เห็น ว่าเป็นสาเหตุของปัญหา

ประการที่สอง การทำบุญนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ก็ควรที่จะคำนึงถึงฐานะของตนเอง คนบางคนมีชีวิตที่ยากลำบาก ด้วยความเชื่อว่าเป็นเพราะกรรมเก่าเป็นสาเหตุทำให้เกิดมาเป็นอย่างนี้ จึงต้องทำบุญเยอะ ๆ และทำครั้งละมาก ๆ โดยไม่คำนึงถึงกำลังทรัพย์ของตน หวังสบายชาติหน้าลืมนึกถึงการใช้ชีวิตในปัจจุบันของตนเอง อย่างนี้ถือว่าเป็นการทรมาณตนเอง แทนที่ทำบุญจะได้บุญ กลับกลายเป็นว่า ทำบุญได้บาปแทน

รายการอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 13*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 18*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 20*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 22*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2537). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย ชุด 91 เล่ม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2549). *ปฏิกรรม (ตอนที่ 2) คนที่แก้กรรม จะออกมาแก้วหน้า*. วันที่สืบค้นข้อมูล 14 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.openbase.in.th/node/6803>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 18)*. นนทบุรี: โรงพิมพ์พิมพ์ทรัพย์การพิมพ์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2557). *เชื่อกกรรม-รู้กรรม-แก้กรรม (พิมพ์ครั้งที่ 42)*. นครปฐม: บริษัท จ.เจริญ อินเทอร์เน็ต (ประเทศไทยจำกัด) จำกัด.
- พระไพศาล วิสาโล (2552). *เชื่อกกรรมอย่างไรไม่ให้ตกต่ำ (ออนไลน์)*. วันที่สืบค้นข้อมูล 29 มีนาคม 2560, จาก <http://www.budnet.org/article/?p=221>.
- พจนานุกรมธรรมของท่านพุทธทาส. (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันสันติธรรม.
- วีระวัฒน์ ชลสวัสดิ์. (2559). *แก้กรรมตามคำพระพุทธเจ้า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรีน ปัญญาญาณ.
- สุชาติา วสุธาร. (2553). *ความเชื่อเรื่องการแก้กรรมในสังคมไทยปัจจุบัน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำนาจ ยอดทอง. (2557). “การแก้กรรม” ตามนัยคัมภีร์พระพุทธศาสนา. *วารสารสมาคมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย*, 9(2), 1-44.
“หมอปลา” แนะนำวิธีกรวดน้ำที่ถูกต้อง ควรกรวดให้ตัวเองก่อน เพื่อเป็นกำแพงบุญ. (2560). วันที่สืบค้นข้อมูล 31 สิงหาคม 2560, จาก <http://horoscope.sanook.com/113493/>.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University